

Nemre való tekintettel

Kézikönyv

a nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőség érvényesítésének elméletéről és gyakorlatáról
(intézmények és vállalkozások vezetői számára)

Kézikönyvünk a társadalmi nemi (gender) szempontok figyelembevételének gyakorlatát mutatja be a hétköznapi közpolitikai folyamat szintjén. Ennek fontosságát már az 1997-es Amszterdami Szerződés is hangsúlyozta, amikor célul tűzte ki az Európai Unióban nők és férfiak közötti egyenlőség megteremtését, és legitimizálta a társadalmi nemek közötti egyenlőség érvényesítésének stratégiáját (gender mainstreaming).

A kézikönyvet elkészítő munkacsoport célja az volt, hogy a döntéshozók és vezetők gender-szemüvegen keresztül lássanak, azaz „nemre való tekintettel” vezessenek be minden intézkedést munkájuk során.

A kézikönyv egyebek mellett betekintést nyújt a gender mainstreaming elméletébe, történelmi és jogi háttérébe. Szólunk a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének legfontosabb feltételeiről tagállami szinten, gyakorlati megvalósításának lehetőségeiről – az EQUAL Közösségi Kezdeményezés keretében –, a nemek

közötti munkaerő-piaci különbségek felszámolását és a foglalkozási szegregáció csökkentését célozva. Nem véletlen, hogy az EQUAL Közösségi Kezdeményezés keretében készült el jelen kézikönyv. Az EQUAL Közösségi Kezdeményezés célja ugyanis olyan innovatív megközelítések és módszerek kidolgozása és terjesztése, amelyek hozzájárulnak a munkaerőpiachoz kapcsolódó diszkrimináció és egyenlőtlenségek megszüntetéséhez. Az EQUAL által támogatott kezdeményezések az Európai Foglalkoztatási Stratégia és a Társadalmi Kirekesztés Elleni Küzdelem Közösségi Stratégiái által meghatározott szakmapolitikai keretekbe illeszkednek.

A kézikönyv leendő felhasználóinak, a döntéshozóknak, vezetőknek fontos ismerni a nemek közötti egyenlőség érvényesítéséből származó előnyöket. A kézikönyv ezekről is beszámol.

Hogyan lehet a gender mainstreamingnek jobban érvényt szerezni Magyarországon? A kézikönyv gyakorlati útmutatást nyújt ehhez, bemutatva az érvényesítés eszközeit, a gyakorlati megvalósítás szakaszait, felhívja a figyelmet a lehetséges buktatókra, nehézségekre.

A kézikönyv egyik kétségtől mentes innovatív eleme, hogy gazdasági szektoronként külön-külön tárgyalja a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének lehetőségeit és módját. Így a kiadvány részletesen taglalja a közsféra szerepét a nemek közötti egyenlőség érvényesítésében, külön ki térve az esélyegyenlőségi tervek, a verseny- és a civil szféra gyakorlatát és jó példáit a nők és férfiak esélyegyenlőségének megvalósításában. Kézikönyvünkben számos követésre méltó uniós jó példát is közlünk.

A bő bibliográfia, a vonatkozó joganyagok listája és az internetes link-gyűjtemény segíti a gender mainstreaming gyakorlati követőit.

A kézikönyv a nők és férfiak munkaerő-piaci esélyegyenlőségét elősegítő EQUAL-projektek fejlesztési partnerségei (FP-k) által felállított „Nők és férfiak közötti társadalmi

esélyegyenlőség” elnevezésű tematikus hálózat egyik munkacsoportjának terméke. A hálózat, ezen belül jelen kézikönyv termékfejlesztési munkáját a Heim Pál Gyermekkórház által koordinált „Újra eséllyel” FP munkatársai koordinálták. A kézikönyv összeállításában egy civil szervezetek képviselőiből álló szerkesztőbizottság és két külső szakértő vett részt:

■ Dr. Borbély Szilvia

(MSZOSZ Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége, EQUAL H/005 „Egyenlő munkáért egyenlő bért!” FP);

■ Lestál Zsuzsanna

(MONA Magyarországi Női Alapítvány, EQUAL E/004 „Újra eséllyel” FP);

■ Szederné Kummer Mária

(Zalai Falvakért Egyesület, EQUAL H/010 „Nő az esély” FP);

■ Szikora Mihályné

(Békés Megyei Nők Egyesülete, EQUAL H/003 „Az esély bölcsődéje” FP);

■ Dr. Laczkó Zsuzsanna

(külső szakértő, SEED Kisvállalkozás-fejlesztési Alapítvány);

■ Juhász Borbála

(külső szakértő, REGINA Alapítvány).

■ Bővebb információ:

Magyarországi Női Alapítvány:

www.mona-hungary.hu

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Humán Erőforrás Programok Irányító Hatósága

www.nfu.hu

OFA EQUAL Nemzeti Programiroda

www.equalhungary.hu

Az EQUAL Programot az Európai Szociális Alap és a Magyar Kormány finanszírozza.

A nők és férfiak esélyegyenlőségének elősegítése a felnőttképzésben

Kézikönyv

Az EQUAL Közösségi Kezdeményezés magyarországi projektjeinek képzési tapasztalatai

„A nők és férfiak esélyegyenlőségének elősegítése a felnőttképzésben” című kézikönyvünkben az EQUAL Közösségi Kezdeményezés magyarországi projektjeinek képzési tapasztalatait kívánjuk megosztani az érdeklődő olvasóval.

Kiadványunk a nők és férfiak munkaerő-piaci esélyegyenlőségét elősegítő EQUAL-projektek fejlesztési partnerségeinek, a „Nők és férfiak közötti társadalmi esélyegyenlőség” elnevezésű tematikus hálózat munkacsoportjának a terméke.

A kézikönyv a nők és férfiak esélyegyenlőségét elősegítő képzésekhez kíván segítséget nyújtani mindazoknak, akik a stratégiai tervezéstől a gyakorlati megvalósításon át a képzésben való részvételig érintett szereplők. A tapasztalatok összegzésére, megfogalmazására vállalkozó szakemberek saját maguk is képzések tervezésében, megvalósításában érintett szervezetek – felnőttképző-intézmények, érdekvédelmi és civil szervezetek – képviselői, akik kellő szakmai rálátással rendelkeznek, képviselve valamennyi képzésben érintett célcsoportot. A kézikönyv tehát a következő szervezetek és EQUAL Fejlesztési partnerségek közös munkájának eredményeként jött létre:

- Euro-Oктаéder Szakközépiskola, EQUAL H/003 „Az esély bölcsődéje” Fejlesztési Partnerség;
- Heim Pál Gyermekkórház, EQUAL E/004, „Újra eséllyel!” Fejlesztési Partnerség;
- West Hungary Humán Szolgáltató Közhasznú Társaság, EQUAL H/008, „Modellértékű Nőtámogató Rendszer kiépítése” Fejlesztési Partnerség;
- Nyugat-Dunántúli Regionális Munkaügyi Központ, EQUAL H/010 „NŐ az ESÉLY” Fejlesztési Partnerség;
- Nők a Holnapért Alapítvány, EQUAL H/005 „Egyenlő munkáért egyenlő bért! E-Bérbarométer létrehozása fejlesztési partnerség keretében” Fejlesztési Partnerség;
- Matúra és Natúra Alapítvány, EQUAL H/011, „Inspirál” Fejlesztési Partnerség.

A kézikönyvet összeállító szakemberek az aktív képzési tevékenységük során felmerült kérdéseket és megoldási javaslatokat gyűjtötték össze. Ezek a következők:

- milyen iránymutató elvek mentén lehet és érdemes képzéseket tervezni,
- milyen gyakorlati praktikák segíthetik a megvalósulást, ha a képzés célja az, hogy a nők a gyermekvállalást követően újra integrálódni tudjanak korábbi munkahelyükre, vagy az új életkörülményeikhez igazodva új munkát találjanak;
- mire kell képezni a munka világából kiszorultakat;
- milyen ellátási területekkel, szolgáltatásokkal kell a felnőttképzési tevékenységet kiegészíteni, ha a képzésben résztvevők családról gondoskodó nők;
- hol és hogyan kell segíteni a családról való gondoskodás és a munkavégzés összehangolását?

Az itt bemutatott, a nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőség érvényesítését elősegítő képzések, a képzések tematikai és kidolgozásuk módszertana – jellegüknél fogva – természetesen nemcsak a társadalmi nemek közötti egyenlőséget érvényesítő stratégia előmozdításához használhatóak, hanem minden egyéb, hasonló szakmai tartalmú képzésnél is.

A kézikönyv egyik célja az is, hogy a szakpolitika és szakemberek figyelmét felhívja arra a tényre, hogy a nők képzését illetően ma még nincs egységes európai gyakorlat, a gender-érzékeny képzéseken belül külön a nő-specifikus képzésekkel, mind didaktikai, mind szervezési értelemben érdemes foglalkozni. A gyakorlatban ez a következőket jelenti:

- a gender-kompetenciák és a tolerancia kialakítását az oktatás egész folyamatában az óvodától a felnőttképzésig;
- a tudatos pályaorientációt a nem hagyományos női (és férfi) szakmák elsajátítására (szakképzéstől a felsőfokú oktatásig);
- a képzési folyamat hatékonyabbá tételét a nemek szerinti különbözőségek figyelembevételével;
- a gender-szemponatok érvényesítését a képzés folyamatában is;
- a nők, illetve a vegyes nemű csoportok részére indított képzéseknél olyan módszertani elemek létrehozását, melyek figyelembe veszik a nők speciális szükségleteit, és a hivatás és a családi élet összehangolását szolgálják;
- a képzésben résztvevők számára olyan speciális módszerek kialakítását, melyek motiválttá teszik a hátrányos helyzetű nőket a képzésben való részvételre, és növelik a képzés hatékonyságát.

Az újabb gender-kutatások azt bizonyítják, hogy a tanulási viselkedésben vannak nemtől függő és sztereotíp különbségek, s e különbségekhez hozzájön még a nőknek a háztartás, család, gyermekek, házastárs, hivatás és önmegvalósítás közt elfoglalt sajátos helyzete. Ezek a dupla- és többszörös terhek gyakran jelentik akadályát a szakmai tevékenységnek, a továbbképzésnek és a karrieresélyek megvalósításának.

Miért van szükség gender-érzékeny képzési kézikönyvre? Azért, mert gyakran találkozni azzal a nézettel, hogy a nő-specifikus képzések fogalmát bizonyos szervezési feladatok, technikai-anyagi szolgáltatások és feltételek biztosítása (gyermekmegőrzés, rugalmas időbeosztás, kedvezmények juttatása stb.) jelenti. Mindezek természetesen nagyon fontosak, de a nők speciális képzését a sajátos didaktika és módszer is jelenti. Ez a didaktika ugyan a magyarországi szakirodalomban is fellelhető, de nem jellemző, hogy a képző intézmények általánosan alkalmazzák is. Kézikönyvünk a gender-specifikus módszertani elemek összefoglalása nemcsak a használat megkönnyítését célozza, hanem a jó példák bemutatásával ösztönözni is kívánja a nő-specifikus képzési didaktika és módszerek alkalmazását.

